

Georgeta GHIONEA
Institutul de Cercetări Socio-Umane
“C. S. Nicolăescu-Plopăru”, Craiova

AN OVERVIEW ON THE BANKING SYSTEM FROM OLTENIA (1944-1948)

Theoretical
article

Keywords

Oltenia
Nationalization
Banking system
20th century

JEL Classification

B15, B 25

Abstract

This article intends to be a short incursion into the history of the banking system from Oltenia, during 1944-1948. For establishing the place of the financial institutions in the entire national banking and credit system, it was necessary the consulting of a great number of archive documents that kept the most numerous and significant documents, useful for our theme. The materials we have studied (reports, correspondence, minutes, statistic data etc.) have offered us a more ample image on the financial institutions, from the studied area, institutions that contributed, according to their possibilities, to the support of the population with credits, necessary for the productive activities, and the supplying with convenience products.

Introducere

Perioada 1944-1948 a fost subiectul unor ample lucrări de specialitate. Eliminarea proprietății private, politizarea sferei politice, îngrijirea libertății religioase, subordonarea Bisericii Ortodoxe Române prin presiune și antaj, reforma agrară din anul 1945, colectivizarea și industrializarea, cultura, cenzura ș.a., toate acestea au constituit subiect de cercetare pentru o serie de specialiști români (Alexandrescu, 1986; Rădulescu-Zoner et al., 1995; Giurescu, 1999; Andru, 2000; Avram et al., 2002), și nu numai. Cu toate că a fost publicat un număr mare de studii și lucrări (Vijoli, 1958; Bonta, 1982; Pinteș & Ruscanu, 1995; Gherghinescu, 2002), considerăm, totuși, că despre sistemul bancar și de credit din România, în perioada studiată, nu s-a scris suficient. Există încă subiecte care se impun a fi cercetate și valorificate, iar reconstituirea și analiza unor subiecte de istorie locală, precum sistemul bancar și de credit din Oltenia, poate fi în măsură să întreprindă istoria generală a unei regiuni și chiar a unui stat. În contextul absenței lucrărilor de specialitate, sursele primare, inedite (sursele arhivistice) și publicațiile periodice (Monitorul Oficial) au reprezentat principala bază documentară a demersului nostru.

La sfârșitul anului 1944, activitatea economică a fost canalizată, cu eforturi umane și materiale deosebite, spre satisfacerea nevoilor frontului. Deteriorarea utilajelor folosite în industrie, diminuarea stocurilor de rezervă de materii prime, limitarea importurilor, dispariția marfurilor tradiționale de export, epuizarea rezervelor de produse agricole, lipsa unui inventar agricol, în mare parte distrus de război, sau deteriorarea monedei naționale impuneau adoptarea unor măsuri cu caracter etatist-dirijist, menite să conducă la normalizarea vieții economico-sociale, la sporirea producției, la redresarea circulației bănești, dar mai ales la ameliorarea condițiilor de trai.

Sistemul bancar și de credit a avut și el de suferit de pe urma greutăților economiei românești care a trebuit să se facă față în 1944 (Alexandrescu, 1986, p. 97-98). Pe parcursul anului, Consiliul General al Băncii Naționale a României a stabilit instituțiile de credit care puteau beneficia de scont. Cu această ocazie, societățile au fost împărțite în „bănci centrale și sucursale, care prezentau la scont cambii cu două semnături, fără garanții, și cambii cu o semnătură, plus garanția statului” (Pinteș & Ruscanu, 1995, p. 237) și „bănci centrale și sucursale, care puteau prezenta la scont cambii cu două semnături garantate cu gaj de acțiuni, cesiuni, creanțe” (Pinteș & Ruscanu, 1995, p. 238). Prin intermediul acestor bănci – 232 de bănci particulare active, dintre care 22 de bănci mari, 63 mijlocii și 147 mici – institutul central de emisiune a distribuit creditul agricol (pentru producție și înzestrare cu inventar agricol) și

creditul orășnesc (pentru producție și investiții) (Pinteș & Ruscanu, 1995, p. 238).

Odată cu instaurarea guvernului Petru Groza, *reconstrucția economiei* a constituit una dintre *problemele fundamentale*, analizate la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, din octombrie 1945 (Alexandrescu, 1986, 129). Lichidarea speculei, fiscalitatea echitabilă, înlăturarea evaziunii fiscale, echilibrarea bugetului cu mijloace ordinare, folosirea creditului pentru scopuri productive, lichidarea inflației, au fost numai câteva dintre obiectivele pe care și le-au propus participanții la conferință (Bonta, 1982, p. 18). Ca urmare a celor stabilite în cadrul acesteia, în anii următori s-a trecut la etatizarea și reorganizarea Băncii Naționale a României, la schimbarea conducerii Ministerului Economiei Naționale, aplicarea unei fiscalități excesive asupra veniturilor neprovenite din muncă și la stabilizarea monetară din anul 1947 (Cătean, 1969, p. 189).

În domeniul politicii de dirijare și control al creditului, cel mai important act, din perioada studiată, a fost cel al etatizării Băncii Naționale a României. Legea din 28 decembrie 1946 aducea o serie de modificări în statutele institutului central de emisiune (Kiriescu, 1969, p. 173, Gherghinescu, 2002, p. 6). Modificările care ne-au reținut atenția au fost următoarele: Banca Națională a României, etatizată, trebuia să funcționeze în condițiile unui aparat bancar capitalist, subordonat puterii populare; instituția îndeplinea funcțiile băncii socialiste de evidență și control al producției și circulației mijloacelor, fiind centru unic de emisiune, decontare și de acordare a creditului pe termen scurt; societatea era organizată sub forma unei societăți anonime pe acțiuni, având un capital de 600 de milioane de lei, împărțit în 200 de mii de acțiuni a câte 3.000 de lei fiecare („Monitorul Oficial”, 1947, p. 226, Pinteș & Ruscanu, 1995, 237); rolul de conducere era atribuit unui consiliu de administrație, format din guvernator, viceguvernator și nou administratori, numiți de stat; Consiliul de Miniștri prelua atribuțiile adunării generale ordinare și extraordinare, prevăzute de legea comercială; prin calitatea de mandatar a statului, Banca Națională asigură dirijarea și controlul creditelor asupra tuturor băncilor și instituțiilor de credit, publice sau particulare, asupra creditului și emisiunii de monedă („Monitorul Oficial”, 1947, p. 225). Ulterior, prevederile legii de etatizare a Băncii Naționale a României au fost completate prin Legea controlului utilizării creditelor (2 iulie 1947), prin care se extindea controlul asupra persoanelor fizice și juridice, care beneficiau de credite de la bănci și instituții de credit („Monitorul Oficial”, 1947, p. 6023).

În perioada studiată (1944-1948), un rol important în controlul instituțiilor de credit din Oltenia l-a avut Banca Națională a României, care

a activat prin intermediul sucursalei din localitatea Craiova (înființat în anul 1881) și a agențiilor din Turnu Severin (1890), Caracal (1897), Tg. Jiu (1899) și Rm. Vâlcea (1901). Până în anul 1948, atribuțiile acestor instituții au fost executate prin următoarele servicii: casierie, viramente, scont, plata cupoanelor și contabilitate. Din anul 1948, acestea au fost transformate în agenții ale Bncii Republicii Populare Române. Odată cu această transformare au apărut modificări în structura și atribuțiile lor. Astfel, printre îndatoriri au apărut și executarea de casă a bugetului statului, viramentele unităților economice, industriale, comunale și agricole, creditarea unităților economice și secretariat-administrativ.

Prin închiderea Comisiei Ministeriale pentru redresarea economică și stabilizarea monetară, din 23 martie 1948, și Jurnalul Consiliului de Miniștri, nr. 286 din 24 martie 1948, s-a hotărât ca Banca Națională a României să înființeze agenții pe întreg cuprinsul țării, în comunele urbane nereședințiale și în mediul rural, necesare „acordării de credite agricole și mesteugărești cu dobânzi și cheltuieli reduse” (Ghionea, 2009, p. 240). În baza acestor reglementări, Banca Națională a transmis către unitățile sale din județe instrucțiuni referitoare la înființarea și organizarea de agenții. În scopul înființării noilor centre, evoluția economică a localităților și închirierea unor imobile potrivite pentru desfășurarea activităților bancare au fost obiective prioritare. Analizând-se împreună administrativ a județelor, precum și „centrelor economice rezultate din observația configurației solului și activitatea populației respective” (Ghionea, 2009, p. 241), Banca Națională a României a stabilit, pentru Oltenia, înființarea următoarelor agenții: Beni-Bistrița, Bălcești, Brezoi, Drăgănești, Zăreni, Horezu, Lădești – în județul Vâlcea (S.J.A.N. Vâlcea, dosar 3/1948, f. 59); Malovăț, Baia de Aramă, Broteni, Slivilești, Strehăia, Butoiești, Prunișor, Băclești, Cujmir, Pătule, Vâșcu Mare, Devesel – în județul Mehedinți (S.J.A.N. Mehedinți, dosar 4/1936-1949, f. 77-125); Peșteana, Peștișani, Omnești, Godinești, Sârbești, Tg. Logrești, Novaci, Bibești, Tg. Cărbunești – în județul Gorj; Corabia, Bală, Tia Mare, Celaru, Zănoaga, Pleoșu, Potelu – în județul Romanați (S.J.A.N. Olt, dosar 8/1948, f. 1-3); Calafăt, Filiași, Băilești, Bechet, Pleniș, Cetate, Bârca, Sălcuța, Segarcea, Giubega, Mârșani, Brăbova, Salcia, Melinești – în județul Dolj (S.J.A.N. Dolj, dosar 193/1931-1948, f. 81, Ghionea, 2009, p. 245). Agențiile aparțineau direct de Banca Republicii Populare Române din București și îndeplineau următoarele atribuții: executarea de casă a bugetului statului; creditarea unităților economice; contabilitate și casierie.

Dintre bncile comerciale mari, cu sucursale și agenții în orașele Olteniei, în perioada

1944-1948 au funcționat următoarele societăți: Banca Românească, cu sucursale la Craiova, Rm. Vâlcea, Tg. Jiu, Calafăt, Turnu Severin, Corabia și Caracal; Banca de Scont a României cu sucursale la Rm. Vâlcea și Craiova; Creditul Național Agricol cu sucursale la Craiova, Turnu Severin, Caracal, Rm. Vâlcea și Corabia (S.J.A.N. Dolj, dosar 5/1940, f. 315), Institutul Național al Cooperăriei. Activitatea acestor instituții, cu sediul central în București, a fost înglobată, în general, în bilanșul bncilor centrale, astfel încât, nu de îneminformații detaliate despre portofoliul fiecărei instituții în parte. S-a remarcat, prin activitatea desfășurată în Oltenia, sucursala Creditului Național Agricol Dolj, din a cărei activitate vom prezenta, în continuare, câteva aspecte.

Institutul Național de Credit Agricol, societate anonimă cu sediul în București, a fost înființat la 1 aprilie 1937. La 5 decembrie 1938, acesta a fost transformat în *Banca pentru industrializarea și valorificarea produselor agricole* (B.I.N.A.G.) (S.J.A.N. Dolj, dosar 625/1934, f. 21), iar în baza decretului lege din 20 noiembrie 1940, devine *Creditul Național Agricol*. Până la 17 mai 1940 sucursala Craiova a Creditului Național Agricol a avut sediul în B-dul Carol, nr. 3, ulterior (mai precis din anul 1945) s-a mutat în str. Unirii, nr. 120. Scopul înființării acestei sucursale a fost „de a acorda împrumuturi pentru rășine în condiții destul de avantajoase” (S.J.A.N. Dolj, dosar 15/1945, f. 62). Solicitanții creditelor erau obligați să prezinte bncii o serie de documente prealabile, pe baza cărora puteau activa împrumutul. Societatea cerceta atent situația declarată și cuta informații clare asupra posibilităților economice ale viitorilor debitori. Anul 1947 s-a dovedit favorabil afacerilor sucursalei, fapt reflectat în bilanșul înaintat la 5 mai 1947, când, datorită creșterii cererilor de credit, sucursala a solicitat majorarea creditului de reescont la Banca Națională de la 4.400.000.000 de lei la 6.500.000.000 de lei. La aceeași dată, situația sucursalei se prezenta astfel: cifra plasamentului – 2.997.700.000 de lei; disponibil în casă – 296.967.867 de lei; disponibil la BNR – 17.341.195 de lei; suma totală a creditelor cu contracte confecționate, date spre a fi întabulate la primării – 335 de milioane de lei; împrumuturi aprobate în curs de perfectare – 645 de milioane de lei; împrumuturi date spre aprobare – 400 de milioane de lei; cereri pentru împrumuturi mai mici de 15 milioane de lei – 520 de milioane de lei (S.J.A.N. Dolj, dosar 21/1947, f. 1105).

Personalul sucursalei s-a menținut constant între anii 1944-1948. Funcția de director a fost exercitată de Anastase D. Georgescu, iar cea de contabil de C. M. Voinea și tefan Roibu. Tabloul funcționarilor sucursalei a fost completat de: Adriana Macovec, Maria Jean Miu, Dafina Puiu, Marta Amzulescu, toate dactilografe, și Grigore

Ifrim, camerier (S.J.A.N. Dolj, dosar 17/1946, f. 51).

La 13 august 1948, pe fondul dizolvării și lichidării întreprinderilor bancare și instituțiilor de credit, *Creditul Național Agricol* a intrat în lichidare, iar activitatea acesteia a fost preluată de agențiile BNR din Dolj.

Sucursalele Creditului Național Agricol din Turnu Severin, Caracal, Rm. Vâlcea și Corabia au avut o activitate restrânsă în intervalul 1944-1945. După această perioadă, activitatea de creditare a agriculturii a fost preluată de băncile populare, iar cele patru societăți au intrat în lichidare.

Banca Românească S.A. București, a fost înființată în anul 1910. În anul 1936, consiliul de administrație al Bncii Românești, prin procesul verbal nr. 96 din 24 septembrie 1936, a hotărât, pe baza art. 3 din statutele Bncii și a deciziei Consiliului Superior Bancar, nr. 238/1936, transformarea agenției din Corabia în sucursală. În această calitate instituția a funcționat până în anul 1947 (S.J.A.N. Olt, dosar 7/1936, f. 34; „Monitorul Oficial”, 1936, 10529). Sucursala Bncii Românești din județul Vâlcea a fost înființată la 1 decembrie 1944. În general, veniturile băncii au provenit din: dobânzi de la scont, comisioane de la ordine de plată și rambursuri de mrfuri, chirii de la magazine etc. Până la etatizarea Bncii Naționale, sucursala din Rm. Vâlcea le-a acordat credite comercianților, plugarilor și agricultorilor din județ. Ulterior, odată cu restricțiile intervenite în acordarea creditelor, clienții au fost îndrumați către băncile populare din județ sau către Creditul Național Agricol. De bună funcționare a instituției, în intervalul 1944-1948, s-a ocupat Chircu Eftimie – director (S.J.A.N. Vâlcea, dosar 13/1943-1948, f. 8). Sucursala Gorj a Bncii Românești a fost înființată la 1 mai 1944, din inițiativa a 23 de comercianți din județ. Din prima lună de activitate au fost stabilite condițiile de preluare a activității și pasivului Bncii Creditul Gorjan din Tg. Jiu. Una dintre condiții a fost încadrarea directorului și a funcționarilor în aceleși posturi, în cadrul sucursalei. Începând cu anul 1946, societatea a fost singura bancă comercială din județ care a desfășurat activitate bancară: „În acest județ nu exista încă sucursală a Creditului Național Agricol și nici a Bncii de Credit a Meseriașilor...Activează în județ bănci populare, care acordă credite mici și Banca Comerțului din Craiova Agenția Tg. Jiu, care nu acordă credite noi”. În intervalul 1944-1948, drept de semnătură în această instituție au avut: Gr. Lupescu – director, Radu Popa – subdirector, Oțeteșcu – procurist (S.J.A.N. Gorj, dosar 4/1944, f. 5). Ca societate anonimă, cu durata nelimitată a funcționării Sucursala Bncii Românești din Craiova. Dintr-un bilanț încheiat în anul 1947 aflăm că sucursala a acordat credite pentru refacerea locuințelor,

achiziționarea de pământ, semințe și vite, desfășurarea muncilor agricole etc. În general, creditele au fost selecționate cu mare atenție, astfel, „la agricultori s-au acordat numai aceluia pe care îi am cunoscut ca buni platnici” (S.J.A.N. Gorj, dosar 6/1944-1948, f. 34). De bună funcționare a instituției s-au ocupat: Gh. Dondoe – director, Dumitru Răducan – subdirector, Dumitru Nicolae – prim procurist.

În intervalul mai–iunie 1948, sucursalele Bncii Românești din Oltenia au fost desființate.

Banca de Scont Sucursala Rm. Vâlcea a primit avizul de funcționare în cursul anului 1911. Pierderile suferite de instituție până în anul 1944 au dus, în cele din urmă, la lichidarea acesteia (1947). La 4 iunie 1948, aceeași soartă a avut-o și sucursala din Craiova, care a fost dizolvată de drept și intrat în stare de lichidare, conform art. 4 din legea pentru organizarea comerțului de bancă, în conformitate cu decizia Curții Superioare Bancare, nr. 250. Lichidator a fost numit I. I. Simniceanu, inspector de credit la Banca Națională Sucursala Craiova.

După anul 1944, băncile comerciale din Oltenia au fost organizate și au funcționat pe baza legii pentru organizarea și reglementarea comerțului de bancă, din anul 1939. Conform acestei legi, comerțul de bancă putea fi exercitat numai de către societățile bancare autorizate de Consiliul Superior Bancar. Acesta autoriza: eliberarea de librete de economii, emiterea de bonuri de casă și obligațiuni, emiterea de cecuri și primirea depunerilor spre fructificare. Ca mijloace financiare, băncile comerciale au avut: capitalul social, depunerile la vedere, la termen și în conturi curente. Pentru suplimentarea capitalurilor, societățile au apelat la reescontul Bncii Naționale, dar, pentru a fi acceptate ele trebuiau să facă dovada, pe de o parte, că erau înscrise în registrul societăților bancare de la Oficiul registrului de pe lângă Camera de Comerț și Industrie, pe de altă parte, că aveau un minimum al capitalului și fondului de rezerve. Activitatea consiliilor de administrație și a direcțiilor băncilor a fost urmărită îndeaproape de Banca Națională.

Anii 1944-1948 s-au dovedit dificili pentru majoritatea băncilor particulare din Oltenia. Pe fondul diminuării considerabile a capitalului social, în intervalul menționat au fost lichidate următoarele bănci: *Banca Bursei*, la finele anului 1945 (S.J.A.N. Dolj, dosar 410/1931-1948, f. 2); *Banca Victoria* din Tg. Jiu, în același an; *Banca Viitorului*, din Craiova în anul 1946, lichidator fiind Barbu Ionescu; *Banca Creditul Oltean* din Craiova la 14 februarie 1946; *Banca Tg. Jiului* și *Banca Generală a Gorjului*, cu sediul în Tg. Jiu, ambele în cursul anului 1946 (S.J.A.N. Gorj, dosar 6/1944, f. 5); *Banca Calafatului*, la 29 aprilie 1948 (S.J.A.N. Dolj, dosar 401/1931, f. 267); *Banca Râmnicului*, la 4 iunie 1948 (S.J.A.N. Vâlcea, dosar

20/1948, f. 13; idem, dosar 20/1948, f. 14); *Banca Craiovei*, în anul 1948, lichidator fiind numit I. R. du, casier la BNR sucursala Craiova (S.J.A.N. Dolj, dosar 18/1931-1948, f. 220); *Banca Podgoriei Dr g ani*, jude ul Vâlcea, în 1948 (S.J.A.N. Vâlcea, dosar 3/1948, f. 1); *Banca Mehedin ului*, Turnu Severin (1948).

Dintre b ncile locale, cea mai important institu ie cu capital românesc a r mas, i dup al Doilea R zboi Mondial, *Banca Comer ului* din Craiova. Înfiinat în anul 1897, ca societate cooperativ de credit i economii, transformat în numai un an în societate anonim pe ac iuni, Banca Comer ului se afla, la începutul anului 1944, în cel de-al patruzeci i aptelea an de activitate. Bilan ul de la finele anului 1944 îl închidea cu un capital social de 100 de milioane de lei i un fond de rezerv de 30.115.232 de lei. La data men ionat mai sus, societatea avea agen ii la Corabia (cu fonduri de 5.263.360 de lei); Caracal (8.555.401 lei); Tg. Jiu (1.882.128 de lei); Turnu Severin (9.547.101 lei); Dr g ani (3.598.272 de lei); Bal (2.539.567 de lei) i o sucursal la Bucure ti (24.557.115 de lei) (S.J.A.N. Dolj, dosar 146/1945, f. 1). În stare de inactivitate se aflau: sucursala b ncii din Lugoj i agen iile acesteia din Filia i i Bechet, care în cursul anului 1945 au fost desfiinate.

Activitatea societ ii bancare s-a desf urat în condi ii bune pe parcursul anului 1947, când s-a realizat, printr-o nou emisiune de ac iuni, majorarea capitalului social de la 100 de milioane de lei, la 128 de milioane de lei. Totodat , activitatea b ncii a avut efecte benefice în plan economic, deoarece au fost înregistrate depuneri spre fructificare noi în valoare de 156 de milioane de lei i au fost acordate i credite noi, cu prec dere agricultorilor i industria ilor, în valoare de 197 de milioane de lei (S.J.A.N. Dolj, dosar 3/1947, f. 20-51). La 4 iunie 1948, Banca Comer ului a intrat în stare de lichidare, fiind numi i – în calitate de lichidatori – Anastasie Toma, director BNR, i Iosif Semo, directorul sucursalei B ncii Comer ului, Bucure ti.

Banca Banatului, Craiova. În intervalul 1944-1947, creditele acestei societ i au fost orientate cu prec dere spre agricultur i industrie, în anii 1946 i 1947 realizând cel mai mare plasament industrial din Oltenia. Dup stabilizarea monetar din 15 august 1947, Banca Banatului a fost singura institu ie de credit din Craiova *agreat* la scontul BNR, „f când avansuri la firmele programate de guvern nu numai la cele din Jude ul Dolj ci i la altele din Jude ul Romana i” (S.J.A.N. Dolj, dosar 2/1948, f. 17). Pentru a preveni o eventual lichidare, în iunie 1948, b ncile din localitatea Craiova, în afar de Banca Comer ului, au propus fuzionarea B ncii Banatului cu alte societ i bancare din Oltenia. Ac iunea nu a fost admis , iar societatea i-a predat crean ele B ncii

Române ti sucursala Dolj (S.J.A.N. Dolj, dosar 2/1948, f. 17).

Banca Olteniei, Craiova. La sfâr itul anului 1947, cu pu in timp înainte de lichidare, Banca Olteniei, cu sediul în Craiova, s-a aflat într-o situa ie destul de dificil . Plasamentele nesigure pe pia a de capital, devalorizarea monedei na ionale i valoarea sc zut a depunerilor spre fructificare au atras starea de inactivitate, societatea „nu a mai fost admis la cont curent la BNR, iar fonduri proprii au a mai reu it s creeze”. Pe parcursul anului, banca a solicitat Consiliului Superior Bancar fuzionarea cu Banca de Scont din Craiova i Banca Banatului, ac iunea a fost îns respins i a intrat în lichidare (S.J.A.N. Dolj, dosar 15 (56)/1935-1949, f. 41; *Ibidem*, dosar 5 /1905-1948, f. 171).

Societ ile cooperative de credit. Lipsa surselor informative a fcut destul de grea reconstituirea tuturor b ncilor populare din Oltenia pentru intervalul de timp studiat. Am încercat ca, pe baza informa iilor existente în arhive i în monitoarele oficiale, s realiz m o scurt prezentare a situa iei societ ilor cooperative de credit din regiunea studiat . Activitatea acestor institu ii s-a bazat pe o serie de principii, a c ror trecere în revist prezint interes i în etapa actual . Astfel, b ncile populare au venit în sprijinul categoriilor defavorizate: func ionari, comercian i i agricultori. Ele au încercat s acorde, în condi ii avantajoase, creditele necesare pentru achizi ionarea de locuin e, p mânt, semin e, unelte agricole, vite etc. Pentru a putea func iona legal, societ ile de credit i economie trebuiau s îndeplineasc câteva condi ii de baz , dintre care ne-au re inut aten ia urm toarele: capitalul subscris s fie de minimum 100 de milioane de lei pentru cooperativele cu pân la 500 de membri, majorându-se propor ional cu cre terea num rului acestora; capitalul v rsat s reprezinte 30% din cel subscris; raza de activitate s fie limitat la un cartier din ora sau ora ul întreg, pentru mediul urban; num rul asocia ilor s fie de cel pu in 500 (S.J.A.N. Mehedin i, dosar 2/1929-1948, f. 56) etc. Cea mai mare parte a institu iilor de credit au fost fondate în baza legii b ncilor populare s te ti sub coordonarea i control Casei lor Centrale, din anul 1903 i au func ionat în conformitate cu legea coopera iei din anul 1935, cu modific rile din 23 iunie 1938, 20 ianuarie 1939, 18 octombrie 1940 i 22 februarie 1941 (Strihan et al., 1942, p. 3).

Controlul legal asupra tuturor societ ilor cooperatiste a fost exercitat de Institutul Na ional al Coopera iei, care „îndeplinea func iile de îndrumare, control i propagand ” (Barbu, 2002, p. 32). Pentru a se evita o înmul ire exagerat a b ncilor populare, a a cum s-a întâmplat dup Primul R zboi Mondial, s-a realizat o selec ie riguroas în procesul de înfiinare al unit ilor, deoarece „Coopera ia româneasc trebuia s devin deopotriv un instrument la dispozi ia puterii

publice pentru înfptuirea programului propus i dirijarea vie ii economice, dup cum întreprinderea cooperativ trebuia s r mân mijlocul comun de satisfacerea nevoilor proprii ale maselor largi populare de la sate i ora e, asociate în cooperative” (S.J.A.N. Mehedin i, dosar 26/1945, f. 21). În consecin , aprobarea pentru înfiin area unei noi institu ii cooperatiste s-a dat cu mare discern mânt i s-a trecut la lichidarea acelor care erau slab administrate sau prezentau o gestiune deficitar . În ceea ce prive te restrângerea re elei cooperatiste din Oltenia, pentru intervalul 1944-1948 am considerat elocvente urm toarele date statistice:

- în anul 1944, Federala Mehedin ul din Turnu Severin avea înregistrat un num r de 232 de b nci populare, în anul 1946, aceea i federal înregistra un num r de 202 b nci populare, pentru ca bilan ul de la finele anului 1947 s fie încheiat numai de 167 de institu ii cooperatiste de credit i economie (S.J.A.N. Mehedin i, dosar 12/1934-1942, f. 25-28).

- la 31 decembrie 1945, Federala Cozia din Rm. Vâlcea avea înscris un num r de 258 de unit i afiliate, dintre care 139 erau b nci populare, restul cooperative de consum, aprovizionare i desfacere. Dintre cele 139 de societ i de credit, care totalizau un num r de 23.820 de membri, 128 î i desf urau activitatea în mediul rural, iar 11 se g seau în mediul urban. În anul 1947, bilan ul federalei totaliza 127 de b nci populare rurale i 10 urbane. În intervalul 1947-1948, 26 de institu ii de credit cooperatist, din jude , î i încheiau activitatea.

- în jude ul Gorj, în intervalul 1944-1948 de inem informa ii despre existen a a 81 de b nci populare. Dintre acestea 12 au fost lichidate între anii 1946-1948, 3 dintre ele func ionând în mediul urban.

- în jude ul Romana i, în anul 1947, 38 de b nci populare din 90 au intrat în lichidare (Monitorul Oficial, 1947, 10254).

- dintre cele 246 de b nci populare existente în Dolj la finele anului 1943, 31 de societ i i-au încheiat activitatea în anul 1947.

Pentru a nu fi lichidate, unele b nci au fuzionat, dând na tere unor noi organiza ii, care s-au impus repede în domeniu. La începutul anului 1948 Federala Mehedin ul a organizat 34 de „b nci populare de centru”, ap rute fie prin fuziunea dintre dou sau mai multe b nci populare, fie dintre o banc i o cooperativ de consum. Un astfel de caz avem în jude ul Mehedin i, când, la 12 septembrie 1948, din fuziunea b ncilor populare „Dun rea”, „Matca CFR”, „Sanitarul Mehedin ean”, „Eroii Neamului”, „Victoria”, „Albina” i „Muncitorul” a rezultat Cooperativa de Credit Muncitorul, care a func ionat pân în anul 1951 (S.J.A.N. Mehedin i, dosar 12/1934-1942, f. 25-28.).

Schimb rile intervenite în societatea româneasc între anii 1944-1948 au influen at

negativ sistemul bancar i de credit din Oltenia. Pân la na ionalizarea din anul 1948 majoritatea b ncilor – comerciale i populare – din zona studiat au fost lichidate sau au intrat în proces de lichidare. La sfâr itul anului 1948 activitatea bancar din România era redus la existen a unei singure institu ii: Banca Republicii Populare Române – Banc de Stat, devenit centru de creditare, decontare i control, Banca de Investi ii i Casa de Economii i Consemna iuni.

Bibliografie:

- [1] Avram, Cezar, Osiac, Vladimir, Zarz r , Ion, (2002). *Na ionalizarea principalelor mijloace de produc ie în fa a istoriei*, Craiova: Editura MJM.
- [2] Alexandrescu, Ion, (1986). *Economia României în primii ani postbelici (1945-1947)*, Bucure ti: Editura tiin ific i Enciclopedic .
- [3] Barbu, Paul-Emanoil, (2000). *Din istoria cooperatiei de consum i de credit din România*. Bucure ti: Editura Universul.
- [4] Bonta , Dumitru C., (1982) *Creditul bancar, factor activ în dezvoltarea economiei na ionale 1944-1974*, Bucure ti: Editura Junimea.
- [5] Georgeta, Ghionea, (2009). *Istoria b ncilor urbane din Oltenia (1880-1948)*, Craiova: Editura Aius.
- [6] Giurescu, Dinu C., (1999). *Imposibila încercare. Greva regal , 1945. Documente diplomatice*, Bucure ti: Editura Enciclopedic .
- [7] Gherghinescu, Oana, (2002). *Politica monetar în România - retrospectiv i perspective*, Craiova: Editura Universitaria.
- [8] Kiri escu, Costin C., (1969). *Etatizarea B ncii Na ionale a României. „Probleme economice”*, anul XXII, nr. 8 , p. 170-175.
- [9] Pinte, Alexandru, Ruscanu, Gh., (1995). *B ncile în economia româneasc , 1774-1995*, Bucure ti: Editura Economic .
- [10] R dulescu-Zoner, erban, Bu e, Daniela, Marinescu, Beatrice, (1995). *Instaurarea totalitarismului comunist în România*, Bucure ti: Editura Cavallioti.
- [11] Strihan, Petre, Lehaci, Constantin, Iovi u, Gheorghe, (1942). *Legea pentru organizarea cooperatiei*, Bucure ti.
- [12] andru, Dumitru, (2000). *Reforma agrar din 1945 în România*, Bucure ti: INST;
- [13] e an, Al., (1969). *Reforma monetar din 1947. „Probleme economice”*, anul XXII, nr. 8, 1969, p. 186-191.
- [14] Vijoli, Aurel, (1958). *Sistemul b nesc în slujba claselor exploatatoare din România*, Bucure ti: Editura tiin ific ;
- [15] „Monitorul Oficial”, partea a III-a, nr. 14 din 1 februarie 1947.

- [16] „Monitorul Oficial”, partea I, nr. 159 din 15 iulie 1947.
- [17] „Monitorul Oficial”, nr. 228 din 30 septembrie 1936.
- [18] Serviciul Judeean al Arhivelor Naționale Mehedinți, fond Banca Națională a României, Agenția Turnu Severin, dosar 4/1936-1949 (în continuare se va cita S.J.A.N.); Idem, fond Federala Mehedințului, dosar 2/1929-1948; Idem, fond Banca populară Albina, dosar 26/1945; fond Federala Mehedințului, dosar 12/1934-1942.
- [19] S.J.A.N. Olt, fond Creditul Național Agricol, dosar 8/1948; Idem, fond Camera de Comerț și de Industrie Caracal, dosar 7/1936.
- [20] S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerț și de Industrie Craiova, dosar 410/1931; *Ibidem*, dosar 625/1934; *Ibidem*, dosar 193/1931-1948; Idem, fond Creditul Național Agricol, dosar 5/1940; *Ibidem*, dosar 15/1945; *Ibidem*, dosar 21/1947; *Ibidem*, dosar 17/1946; Idem, fond BNR, Sucursala Craiova, dosar 146/1945; Idem, fond Banca Comerțului, dosar 11/1931-1947; *Ibidem*, dosar 3/1947; *Ibidem*, dosar 2/1948.
- [21] S.J.A.N. Vâlcea, fond Banca Românească Sucursala Rm. Vâlcea, dosar 13/1943-1948; Idem, fond Banca Râmnicului, dosar 20/1948; *Ibidem*, dosar 20/1948; Idem, fond Banca Podgoriei Drăgăni, dosar 3/1948.
- [22] S.J.A.N. Gorj, fond Banca Românească, dosar 4/1944; *Ibidem*, dosar 6/1944-1948.

